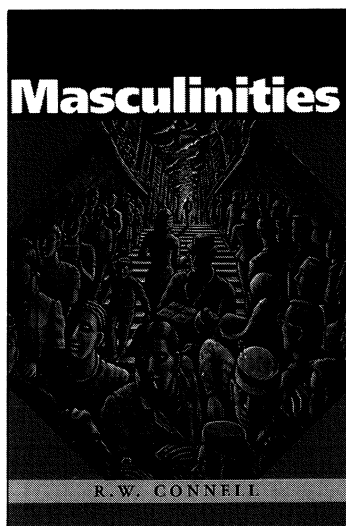

Anmälningar och notiser

R. W. Connell: *Masculinities*. Polity Press, Cambridge UK, 1995.

Masculinities är kort och gott titeln på den australiensiske sociologen Bob Connells nya bok. Att titeln står i pluralis är förstås ingen tillfällighet. En av målsättningarna med boken är att visa hur män konstruerar sina maskulina identiteter, identiteter som långt ifrån är statiska eller låter sig relateras till något en gång för alla fastlagt maskulint.

En fördel med den här boken är att den ger en god introduktion både till äldre och nyare forskning kring det maskulina. Genom en rad livshistoriska fallstudier ger Connell också ett eget bidrag till forsk-

ningen. Han går dessutom vidare och söker vägar bort från den maskulina hegemonin och den sociala orättvisa denna medför.

Connell visar bl.a. hur såväl den kliniska erfarenheten som den sociala rollteorin kring könen rör sig kring begreppet normalitet, inte sällan en statisk, naturlig och fastlagd sådan. Även i de fall det normala beskrivs i sociala termer förutsetts det en uttalad eller outtalad kärna som knappast är förhandlings- eller förändringsbar. Connell rör sig inom detta spänningsfält genom att söka efter hur manlighet beskrivs — som en statisk naturgiven egenskap hos män eller som något som knyts till mannen via kultur, socialisation etc., det vill säga social konstruktion.

Själv tar Bob Connell sin utgångspunkt i den senare uppfattningen. En viktig poäng är att genus, dvs. här manlighet, inte är ett passivt resultat av något utan också är producerande. Ett liknande synsätt anlägger han på kroppen. Den är varken determinant för maskuliniteten, ett genetiskt eller biologiskt imperativ, eller en passiv terräng för maskulina uttryck eller symboler som

kroppens ”bärare” kan lägga till eller dra ifrån allt efter behag. I *Masculinities* påvisas i stället hur kroppsliga erfarenheter kan utgöra incitamentet för sociala relationer.

I Connells mening är maskulinitet något som är stätt i ständig förändring. Denna förändring knyter han till praxis. Maskulinitet produceras via praxis, den är ett pågående projekt under ständig (re)konstruktion. Detta är ett av de viktigaste meddelandena i *Masculinities*. Konsekvensen av detta praxisperspektiv är att varje manlig individ producerar och ger uttryck för maskulinitet. Individens bygger själv och ger dessutom upphov till en rad intressanta ambivalenser och motsättningar. Av de refererade livshistorierna framgår hur det maskulina knappast är en kliniskt ren, oomtvistad eller monolitisk företeelse. I stället är maskulinitet förhandlingsbart, kanske något för individen att hålla fast vid i vissa situationer men också ett gungfly som man i andra lägen bara med stor skicklighet kan rätta sig kvar på.

Bob Connells forskning är vad man i vanlig mening brukar kalla emancipatorisk. Hans målsättning är inte bara att klar-

lägga vissa processer och relationer utan också att förändra och att, som han skriver, medverka till social rättvisa. Denna målsättning visar sig både vara en styrka och en svaghet. Styrkan ligger i engagemanget och viljan att förändra. Connells avsikter är tydliga. Han tar öppet ställning.

Svagheten ligger som jag ser det i svårigheterna att på ett övertygande sätt koppla de empiriska resultaten till de instrumentella analyserna. Generellt hävdar Connell att maskuliniteter skapas inom en allmän maktstruktur, dels kvinnors underordning, dels den symboliska skillnaden mellan könen. Detta spel av skillnader och dominans utgör grunden för den manliga hegemonin. För att uppnå rättvisa mellan könen menar Connell att det är här som det strategiska demonteringsarbetet måste börja, ett arbete som han tycks mena hör den politiska sfären till. Det är inom exempelvis folkrörelserna, partipolitiken, miljörelsen etc. som rättvisa kan

uppnås. På dessa arenor, där arbetet med jämställdhetsfrågorna knappast återfinns högst på dagordningen, finner Connell goda förutsättningar för situationer där jämställda relationer mellan könen kan bildas.

Denna ensidiga operativa fokusering på det politiska kan jag finna en aning besvärlig. Även om politiska handlingar innebär en form av praxis, visar de empiriska undersökningarna i boken att det finns en påtaglig förändringspotential i individernas praxis. Det är här som maskuliniteterna byggs upp. Trots det ställer Connell sin fulla tillit till det kollektiva och politiska.

Problematiken fotas till en inte ringa del i pendelrörelsen mellan en individbaserad och en samhällelig nivå. Connell visar hur individens maskulinitet formas och hanteras men förlorar denne ur sikte när han övergår till att diskutera i operativa termer. I takt med att blicken höjs försvinner nyanserna, det motsägelsefulla och

ambivalenta, vilket inte endast är ett uttryck för svårigheten att röra sig mellan olika analytiska nivåer utan också för problemet att instrumentalisera kunskap.

Lars-Eric Jönsson

*

Rättelse

Tyvärr ramlade en rad bort vid ombrytningen av Lars-Eric Jönssons anmälan av Mats Börjessons avhandling *Sanningen om brottslingen* i KP nr 4:95. De två sista meningarna i Jönssons text skall för att förstås lyda: En Flinks, en Quicks eller en skinnskalles beteenden låter sig sällan omslutas av en rationell förklaring, kan knappast beskrivas utifrån en förstaelig intentionaltet. Vad återstår? Det medicinsktpsykiatriska tillhållande förklarande om inte alltid en duglig förklaringsmodell med vidhängande behandling så åtminstone, för oss utanför händelsernas centrum, en gångbar ångestdämpare.

Red.

Stöd utgivningen av
KULTURELLA PERSPEKTIV

Prenumerera!

175 kronor för fyra nummer 1996

Postgiro 65 33 59 — 0